

УДК 316.32(477)

**ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА СУСПІЛЬСТВА
ЯК ПРЕДМЕТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ****INFORMATION SECURITY OF THE SOCIETY
AS A SUBJECT OF LEGAL REGULATION****Захаренко К. В.,**кандидат політичних наук, доцент,
Національний педагогічний університет
ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна),
e-mail: lepan@ukr.net**Zakharenko K.,**Candidate of Political Sciences, Associate Professor,
National Pedagogical Dragomanov University
(Kyiv, Ukraine), e-mail: lepan@ukr.net

Аналізується вплив інформаційних потоків в стратегії становлення та розвитку суспільства сталого людського розвитку; особлива увага приділяється інформаційній безпеці та ролі держави у її утвердженні. Стверджується, що найбільш вразливою для інформаційних впливів є суспільна сфера. Тому держава має гарантувати інформаційну безпеку громадської думки, засобів масової комунікації, політичних партій, громадських рухів, національно-культурних та релігійних інститутів. Саме держава покликана забезпечити різним соціальним структурам плюралізм і незалежність у виявленні поглядів, вільний обмін ідеями та інформацією. З огляду на це з'ясування інформаційних загроз є засадою розробки і вдосконалення державної політики в сфері інформаційної безпеки. Сьогодні українське суспільство розколоте за політичними, економічними, соціальними, територіальними, етнічними, релігійними й екологічними вимірами. В таких умовах система національних інтересів має ґрунтуватися на зрозумілих для широких верств населення несуперечливих і життєво важливих матеріальних, інтелектуальних та духовних цінностях. Такі інтереси повинні бути законодавчо врегульовані не тільки з боку держави, але й з боку громадянського суспільства, а головне - адекватно представлені в засобах масової інформації.

Ключові слова: людина, інформація, культура, інформаційні загрози, інформаційна безпека, державне право, міжнародне право.

The work analyzes the influence the information flow has on strategies of forming and developing a society of steady human development, with a special focus on information security and the role of the state in its forming. According to it, the social sphere is the most vulnerable, and thus the state has to guarantee information security of the public opinion, mass media, political parties, social movements and national and cultural institutions. The state is to ensure that various social structures have pluralism and independence in their declaration of will and freedom in sharing ideas and information. With this in mind, the identification of information threats is the basis for the development and improvement of the state policy in the sphere of information security. Today the Ukrainian society is split in political, economic, social, territorial, ethnic, religious and environmental dimensions. Under such circumstances, the system of national interests has to be based on material, intellectual, and spiritual values that are understandable and acceptable for the general public. Such interests should not only be regulated by the state, but also by the civil society, and, most importantly, they are to be adequately represented in the media.

Keywords: individual, information, culture, information threats, national law, international law.

Як зазначають аналітики, система забезпечення інформаційної безпеки України не виконує окремих важливих функцій. Наприклад, неефективними є управління її діяльністю, організаційні зміни, що здійснюються в межах адміністративної реформи, мають несистемний характер, проводяться без попереднього функціонального дослідження з боку органів державної влади. Негативні

тенденції розвитку національного інформаційного простору, кризовий стан економіки країни та інші чинники обумовлюють ескалацію загроз, що може призвести (а часом і призводить) до значних втрат політичного, економічного, воєнного та іншого характеру, завдання шкоди юридичним особам та громадянам [3]. Про утвердження (розбудову) суспільства сталого людського розвитку в таких умовах говорити можна лише умовно.

У цьому аспекті своєчасним та дійовим (важливим) нормативно-правовим документом стало рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2014 року «Про заходи щодо вдосконалення формування та реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки України», уведене у дію Указом Президента України від 1 травня 2014 року №449, яке постановило затвердити Доктрину інформаційної безпеки України. Державний комітет телебачення і радіомовлення України розробив нову редакцію Доктрини інформаційної безпеки України та вніс на розгляд Уряду проект Указу Президента України, яким пропонується затвердити цей документ. Про це повідомляє прес-служба Держкомтелерадіо 20.11.2014 р. [4].

Олійник О. В. вважає, що затверджена Президентом України у 2009 році Доктрина інформаційної безпеки України не тільки порушує чинне законодавство, а й дезінформує і дезорієнтує суспільство та державні інституції. Законодавчі і нормативно-правові акти, прийняті у 2010-2011 роках, в тому числі щодо адміністративної реформи не наближають до системного і комплексного вирішення проблем забезпечення інформаційної безпеки. Інституційне забезпечення інформаційної безпеки залишається фрагментарним. Загальна система державно-управлінської діяльності та адміністративно-правового регулювання відносин у сфері забезпечення інформаційної безпеки залишається не сформованою [5, с. 66]. Так, Б. Кормич відзначає складну і важливу роль, яку відіграє категорія прав та свобод людини і громадянина в сфері інформації та інформаційній безпеці, зокрема, зазначає, що: по-перше, в демократичному суспільстві загальновізанні права людини і громадянина в сфері інформації виступають основним критерієм, що характеризує стан інформаційної безпеки конкретної особи і суспільства в цілому; по-друге, норми, що закріплюють права і свободи людини в сфері інформації, є стримуючим фактором свавілля держави; по-третє, самі права і свободи людини у сфері інформації можуть реалізуватися за наявності цілеспрямованої підтримки політичними рішеннями керівництва держави [6, с. 133].

Доктрина інформаційної безпеки передбачає здійснення низки заходів, які дозволять зміцнити і гарантувати інформаційну безпеку країни. «Зокрема, передбачається посилення інформаційно-просвітницької та просвітницької роботи щодо переваг для України від вступу в ЄС, а також поглиблення практичної взаємодії з НАТО, в тому числі з урахуванням

перспективи повноправного членства України в Північно-Атлантичному альянсі», - заявив директор департаменту інформаційної політики Держкомтелерадіо Богдан Червак [7]. За його словами, Доктриною передбачено також здійснити заходи із запобігання монополізації національного інформаційного простору. «Планується створити загальнодержавний реєстр критичних об'єктів національної інформаційної інфраструктури із обов'язковим внесенням до нього всіх таких об'єктів незалежно від форм власності», - зазначив Богдан Червак.

Взагалі суспільна сфера є найбільш вразливою для інформаційних впливів, оскільки включає системи формування громадської думки, структури засобів масової комунікації, інформаційно-організаційні структури політичних партій, громадських рухів, національно-культурних та релігійних інституцій, структури забезпечення основних прав і свобод, плюралізму і незалежності виявлення поглядів, вільного обміну ідеями та інформацією. До головних чинників, що впливають на стан морально-ідеологічної стабільності та безпеки в Україні, належать: відсутність цілісної системи інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади та управління; руйнування інтелектуального потенціалу, неготовність наявної системи освіти до підтримання процесів випереджувального розвитку держави; повільність процесів усвідомлення прошарком колишньої радянської партійно-господарчої номенклатури, наукової й творчої інтелігенції, паростками нової буржуазії свого місця в суспільстві та формування власно української еліти, що призводить до неможливості сформувати керівними колами зрозумілої і привабливої для суспільства національної ідеї; низький загальний рівень розвитку інформаційної інфраструктури, що не виключає ймовірності експансії іноземних компаній на ринку інформаційних послуг; руйнування національного інформаційного простору та виникнення можливості його використання в антидержавних інтересах; недостатній професійний, інтелектуальний і творчий рівень вітчизняних виробників інформаційного продукту та послуг, їхня неконкурентоспроможність на світовому інформаційному ринку; інформаційна експансія провідних іноземних держав; розроблення і використання ними, міжнародними чи вітчизняними злочинними організаціями різних сучасних способів безпосереднього підтриву; мало контрольована діяльність окремих політичних сил, ЗМІ та осіб, котра спрямована на руйнування моральних цінностей, свідомості, підірив морального й фізичного здоров'я нації; використання засобів масової інформації з позицій, протилежних інтересам громадян, політичних і громадських організацій, держави; утрата довіри до влади з боку значної частини населення внаслідок поширення компромату, застосування «брудних» політичних технологій, особливо під час виборчих кампаній; конкурентна боротьба за володіння ЗМІ, процес їхньої монополізації і концентрація

в межах їх інформаційної та політичної влади; маніпулювання громадською думкою (шляхом дезінформації, перекручування фактографічних даних, замовчування правдивих відомостей тощо) [8, с. 126].

Суспільство і держава не готові адекватно реагувати на прояви цих негативних для України явищ сучасності. Пануючі в суспільстві та на рівні державної влади погляди на інформаційну безпеку як лише безпеку в інформаційній сфері, тобто сфери обігу інформації, дезорієнтують і дезінформують людину і громадянина, суспільні та державні інституції. Проблеми інформаційної безпеки стають усе гострішими і непередбачуваними. Однією із важливіших проблем як формування інформаційного суспільства, так і забезпечення інформаційної безпеки є базова основа, на якій здійснюється досягнення визначених цілей [9, с. 321]. Визначення національних інтересів, яким загрожує інформаційна небезпека, є основою для розробки і вдосконалення державної політики у сфері інформаційної безпеки. В умовах невизначеності національної ідеї, коли суспільство розколото за політичними, економічними, соціальними, територіальними, етнічними, релігійними, екологічними параметрами, система національних інтересів має включати зрозумілі для широких верств населення, несуперечливі, взаємоузгоджені, життєво важливі матеріальні, інтелектуальні, духовні цінності. Національні інтереси в умовах сучасної України не можуть бути джерелом політичного, ідеологічного протистояння, економічної нестабільності та інших негативних процесів і явищ.

Як невід'ємна частина буття людини, суспільства і держави, інформація є одним з найважливіших об'єктів правового регулювання, тому необхідно визначити **стан правового забезпечення цих процесів**. Нині у зв'язку з певними подіями, що відбулися в міжнародному житті – всеохоплююча глобалізація, хакерські атаки на банківські системи та інформаційні системи державної безпеки, розквіт інтелектуального піратства тощо – світова спільнота поступово приходить до думки про необхідність створення міжнародних актів, які містили б уніфіковані норми з правового регулювання міжнародної інформаційної безпеки. Про таку тенденцію свідчать резолюції Генеральної асамблеї ООН, а саме Резолюція ГА ООН 53/576 (1998 р.) «Роль науки і техніки в контексті міжнародної безпеки, розброєння та інших, пов'язаних з цим сфер»; Резолюція ГА ООН 54/49 (1999 р.) «Досягнення у сфері інформатизації і телекомунікації в контексті міжнародної безпеки»; Резолюція ГА ООН 55/28 (2000 р.) «Досягнення у сфері інформатизації і телекомунікацій в контексті міжнародної безпеки»; Резолюція ГА ООН 60/45 (2005 р.) «Досягнення у сфері інформатизації і телекомунікацій у контексті міжнародної безпеки» та багато інших [10, с. 11].

На саміті ОБСЄ, який відбувся у 2010 році, главами держав і урядів 56 держав-членів підкреслено необхідність досягнення

більшої єдності цілей і дій у протидії новітнім транснаціональним загрозам. У декларації, ухваленій за результатами саміту, підкреслено, що загрози інформаційній безпеці входять до числа новітніх транснаціональних загроз. Радою Європи підготовлено Конвенцію про кіберзлочинність, яку було відкрито до підписання у листопаді 2001 року. Зазначену Конвенцію, яка набула чинності 1 липня 2004 року, станом на серпень 2013 року ратифікували 40 держав. Україна її підписала у квітні 2005 року, а ратифікувала у грудні 2006 року. Положення цього міжнародно-правового акта встановлюють, що держави «мають вжити таких законодавчих та інших заходів, необхідних для встановлення кримінальної відповідальності відповідно до їх внутрішнього законодавства за навмисний доступ до цілої комп'ютерної системи або її частини без права на це» (ст. 2) [11].

У цілому, що стосується України, правові норми, що регламентують суспільні відносини у сфері інформаційної безпеки, можна поділити на три рівні. На найвищому з них знаходяться положення Конституції України та Закону «Про основи національної безпеки України». На другому – законів, що визначають основи забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері («Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», «Про інформацію», «Про державну таємницю», «Про надзвичайний стан», «Про публічний доступ до інформації», «Про Національну програму інформатизації», «Про Концепцію Національної програми інформатизації», «Про радіочастотний ресурс», «Про телекомунікації», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про захист суспільної моралі»). На третьому – законодавчих актів, якими закріплено основні форми діяльності державних органів з питань забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері («Про Службу безпеки України», «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації», «Про міліцію», «Про прокуратуру» тощо) [12].

Положення Конституції України розвиваються та конкретизуються у понад 200 документах, які встановлюють правові норми в інформаційній сфері. Серед них базові Закони України «Про інформацію», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про телебачення та радіомовлення», «Про інформаційні агентства», «Про державну таємницю», «Про зв'язок», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», «Про рекламу», «Про Концепцію національної програми інформатизації», «Про Національну програму інформатизації», «Про науково-технічну інформацію», «Про захист інформації в автоматизованих системах», «Про електронний підпис», «Про електронний документообіг» та інші [13, с. 128].

Створити відповідні правила гри на інформаційному полі покликана була «Доктрина інформаційної безпеки України», яка з'явилась на

світ лише у 2009 р. (затверджена Указом Президента України від 8 липня 2009 року). Розробка цього важливого документа була покладена на Раду Національної безпеки та оборони України Президентом України, який підписав відповідний Указ 21 березня 2008 року «Про невідкладні заходи щодо забезпечення інформаційної безпеки України» та який був введений в дію Указом Президента України №377 від 23 квітня 2008 року. Як стверджувалось в офіційному друкованому органі Ради Національної безпеки та оборони України, у підготовці, обговоренні та узгодженні проекту було задіяно понад 30 органів державної влади, наукових установ, враховано понад 200 конкретних пропозицій, у тому числі від представників громадських організацій, експертного середовища. Проект Доктрини розроблявся з урахуванням ролі і місця цього документа в системі нормативно-правового забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері [14, с. 79]. Тож у «Доктрині інформаційної безпеки України» виділено основні складові національних інтересів України в інформаційній сфері та сформульовано принципи забезпечення інформаційної безпеки: свобода збирання, зберігання, використання та поширення інформації; достовірність, повнота та неупередженість інформації; обмеження доступу до інформації виключно на підставі закону; гармонізація особистих, суспільних і державних інтересів; запобігання правопорушенням в інформаційній сфері; економічна доцільність; гармонізація українського законодавства в інформаційній сфері з міжнародним; пріоритетність національної інформаційної продукції [15].

У Законі України «Про основи національної безпеки України» [16]. перелічені основні реальні та потенційні загрози національній безпеці України в інформаційній сфері, однак науковцям цей перелік загроз здається неповним і тому вони пропонують користуватися розширеним переліком [17, с. 132]. Основні загрози національній безпеці України в інформаційній сфері: розповсюдження ідей, що провокують конфлікти на національному, релігійному і соціальному ґрунті та масові порушення, а також розпалення серед українського населення ідей сепаратизму; заклики щодо посягання з боку окремих груп та осіб на державний суверенітет, територіальну цілісність, економічний, науково-технічний і оборонний потенціал нашої держави; проведення на шкоду інтересам України спеціальних інформаційних операцій та актів зовнішньої інформаційної агресії; комп'ютерна злочинність; інформаційний тероризм; розвідувально-підбивна діяльність іноземних спеціальних служб; розголошення інформації, яка становить державну та іншу, передбачену законом, таємницю, а також конфіденційної інформації, що є власністю держави або спрямована на забезпечення потреб та національних інтересів суспільства і держави; дискредитація політики нашої держави та авторитету окремих державних діячів; прояви обмеження свободи слова і доступу громадян до інформації та інших

їхніх прав і свобод; поширення ЗМІ культури насильства, жорстокості, порнографії та інших проявів аморальності; намагання маніпулювати громадською думкою, зокрема шляхом поширення недостовірної, неповної або упередженої інформації; значний обсяг іноземної присутності в інформаційному просторі України; небезпечно для економічної незалежності України зростання частки іноземного капіталу у стратегічних галузях економіки, пов'язаних з інформаційною сферою; науково-технологічне відставання України від розвинутих країн; низька конкурентоспроможність продукції з обслуговування інформаційної сфери; нерозвиненість внутрішнього ринку високотехнологічної продукції та відсутність його ефективного захисту від іноземної технічної і технологічної експансії; зниження внутрішнього попиту на підготовку науково-технічних кадрів для наукових, конструкторських, технологічних установ та високотехнологічних підприємств, незадовільний рівень оплати науково-технічної праці, падіння її престижу, недосконалість механізмів захисту прав інтелектуальної власності; відтік учених, фахівців, кваліфікованої робочої сили за межі України; інспірування інших деструктивних процесів в інформаційній сфері нашої держави.

Відповідно до сформульованих загроз у п.4 Доктрини визначено напрями державної політики у сфері інформаційної безпеки України. Так, у зовнішньополітичній сфері держава зобов'язана займатися вдосконаленням інформаційного супроводу державної політики, діяльності українських громадських організацій та суб'єктів підприємницької діяльності за кордоном; забезпечити організаційно-технічне, інформаційне та ресурсне сприяння держави вітчизняним засобам масової інформації, що формують у світовому інформаційному просторі позитивний імідж України; посилити інформаційно-просвітницьку діяльність серед населення щодо забезпечення національної безпеки України в разі повного її партнерства з державами – членами ЄС та НАТО; сприяти інтеграції в міжнародні інформаційно-телекомунікаційні системи та організації на засадах рівноправності, економічної доцільності та збереження інформаційного суверенітету; гарантувати своєчасне виявлення зовнішніх загроз національному інформаційному суверенітету та їх нейтралізацію [18].

Експертиза українського інформаційного законодавства, котра неодноразово здійснювалася протягом останніх років, зокрема представниками ОБСЄ, свідчить про те, що законодавча та нормативно-правова база функціонування інформаційної сфери України в цілому відповідає європейським нормам. Проте, якщо формальний бік справи не викликає, значного занепокоєння, то існує нагальна проблема недотримання встановлених норм усіма суб'єктами інформаційних відносин, зокрема органами державної влади всіх рівнів. Рівень правової культури громадян України змушує розглядати ситуацію із зовсім іншого

боку порівняно з країнами Європейського Союзу [19, с. 132]. Серед недоліків законодавства з питань інформаційної безпеки можна виділити розпорошеність його правових норм у масиві інформаційного законодавства, а також те, що згадані норми носять, в основному, декларативний характер. На якість законодавчих приписів негативно впливає змістовна невизначеність деяких основних юридичних понять та порушення вимог принципу єдності термінології. Насамперед, це стосується базового терміну «інформаційна безпека» [20].

З огляду на чинне законодавство можна констатувати, що до розуміння інформаційної безпеки законодавцем застосовується два підходи: при першому інформаційна безпека розглядається як складова національної безпеки, а при другому, як самостійна та самодостатня категорія. Перший підхід реалізований у Законі України «Про основи національної безпеки» [21]. Логічною є позиція В. Логінова, який зазначає, що інформаційну безпеку не можна розглядати лише як окремий стан – вона має враховувати майбутнє. Отже її слід розглядати крізь органічну єдність ознак, таких як стан, властивість, управління загрозами та небезпеками, за допомогою якого забезпечується обрання оптимального шляху їх усунення і мінімізації впливу негативних наслідків [22, с. 7]. Складність нормативно-правового регулювання інформаційної безпеки пов'язана насамперед із розпливчастістю та недосконалістю чинного законодавства. Насамперед це пов'язано з відсутністю гранично чітких операціональних і практично застосовуваних формувань і термінів, пов'язаних із регулюванням використання інформаційних технологій, що відкриває шляхи для різноманітних зловживань під час оперування ними. «Широка» прогалина у правовій системі зумовлена і недосконалістю системи законодавства загалом і зокрема існуванням «подвійних стандартів», під час застосування яких звинувачення у використанні «брудних» інформаційних технологій та в аморальності можуть висувати особи, які самі активно порушують законодавство, використовуючи подібні технології [23, с. 108].

Складність законодавчого регулювання цієї сфері пов'язана, зокрема, з тим, що об'єктами такого забезпечення одночасно є особистість, суспільство та держава, інтереси яких збігаються лише частково. Якщо правове забезпечення інформаційної безпеки особистості знаходиться під контролем як державних органів, так і міжнародних правозахисних організацій, то регламентація державної безпеки в інформаційній сфері, в основному, залишається справою самої держави [24].

Значну проблему становить фактична відсутність правового регулювання функціонування в Україні міжнародних інформаційних систем, найяскравішим прикладом яких є Інтернет. Зокрема, відсутність відповідних нормативно-правових актів створює певні проблеми для

Інтернет-ЗМІ та сприяє їхньому використанню у деструктивних цілях. Розвиток інформаційної інфраструктури вимагає відповідної законодавчої підтримки. Досить суперечлива ситуація склалася у нормативно-правовому забезпеченні діяльності ЗМІ. Поряд з тим, що за роки незалежності створено розгалужену нормативну базу, відсутні нормативно-правові акти, які б сприяли становленню економічно незалежних ЗМІ. Значні проблеми зберігаються і в правовому регулюванні питань інформаційної безпеки. Майже відсутнє законодавче забезпечення формування національних інформаційних ресурсів та міжнародних інформаційних обмінів, не врегульовано на законодавчому рівні статус конфіденційної інформації, а також передбачених законодавством України видів таємниці, насамперед банківської, комерційної, лікарської тощо [25, с. 134]. Важливою проблемою залишається також певна несистемність вітчизняної правової політики в інформаційній сфері. Значна кількість законодавчих актів ухвалюється з метою вирішення певних тактичних завдань, задоволення кланових інтересів, часто без урахування стратегічних орієнтирів та реальних українських умов.

Список використаних джерел

1. Олійник О.В. Стан забезпечення інформаційної безпеки в Україні / О. В. Олійник // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2014. – №2. – С.59-65.
2. Конституція України / Відомості Верховної Ради. – 2014. – №11. – ст.143.
3. Попов С.В. Проблеми інформаційної безпеки України [Електронний ресурс] / С. В. Попов, О. О. Бойченко // Форум права. – 2011. – №1. – С.798-801. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2011_1_128.pdf
4. Держкомтелерадіо передав на розгляд уряду проект Указу Президента України «Про Доктрину інформаційної безпеки України» / [Електронний документ] Інформаційний портал Телекритика. – Режим доступу: <http://telekritika.ua/pravo/2014-11-20/100609>
5. Олійник О.В. Адміністративно-правові засади інформаційної безпеки / О. В. Олійник // Європейські перспективи. – 2012. – №4(1). – С.59-65.
6. Кормич Б.А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи. Навч. посібн / Кормич Б.А. – К.: Кондор, 2008. – 382 с.
7. Держкомтелерадіо передав на розгляд уряду проект Указу Президента України «Про Доктрину інформаційної безпеки України» / [Електронний документ] Інформаційний портал Телекритика. – Режим доступу: <http://telekritika.ua/pravo/2014-11-20/100609>
8. Петрик В. Сутність інформаційної безпеки держави, суспільства та особи / В. Петрик // Юридичний журнал. – 2009. – №5. – С.122-134.
9. Олійник О.В. Позитивні та негативні впливи інформаційної революції на забезпечення інформаційної безпеки особи, суспільства, держави / О. В. Олійник // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2011. – Вип. 25-26. – С.59-65.
10. Кісілевич-Чорнойван О.М. Інформаційна безпека та міжнародна інформаційна безпека: проблема визначення понять / О. М. Кісілевич-Чорнойван // Юриспруденція: теорія і практика. – 2009. – №8. – С.11-18.
11. Алямкін Р.В. Правове забезпечення національної інформаційної безпеки [Електронний ресурс] / Р. В. Алямкін, М. П. Федорін // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2013. – №4. – С.91-96. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzizvru_2013_4_19.pdf
12. Алямкін Р.В. Правове забезпечення національної інформаційної безпеки [Електронний ресурс] / Р. В. Алямкін, М. П. Федорін // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2013. – №4. – С.91-96. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzizvru_2013_4_19.pdf
13. Кудрявцева С.П. Міжнародна інформація: Навч. посібн. / С. П. Кудрявцева, В. В. Колос. – К.: Слово, 2005. – 128 с.
14. Малик І. Народження «Доктрини інформаційної безпеки України» / І. Малик // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2010. – Вип.22. – С.76-81.
15. Доктрина Інформаційної безпеки України // [Електронний документ] Офіційна вебсторінка Верховної Ради України: Законодавство. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=514%2F2009&p=1267772861313087>.
16. Закон України «Про основи національної безпеки України» // Із змінами, внесеними згідно із Законом №3200-IV (3200-15) від 15.12.2005. ВВР. – 2006. – №14. – Ст.116.
17. Петрик В. Сутність інформаційної безпеки держави, суспільства та особи / В. Петрик // Юридичний журнал. – 2009. – №5. – С.122-134.
18. Доктрина Інформаційної безпеки України // [Електронний документ] Офіційна вебсторінка Верховної Ради України: Законодавство. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=514%2F2009&p=1267772861313087>.
19. Кудрявцева С.П. Міжнародна інформація: Навч. посібн. / С.П. Кудрявцева, В.В. Колос. – К.: Слово, 2005. – 400 с.
20. Алямкін Р.В. Правове забезпечення національної інформаційної безпеки [Електронний ресурс] / Р. В. Алямкін, М. П. Федорін // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2013. – №4. – С.91-96. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzizvru_2013_4_19.pdf
21. Закон України «Про основи національної безпеки України» // Із змінами, внесеними згідно із Законом №3200-IV (3200-15) від 15.12.2005. ВВР. – 2006. – №14. – Ст.116.
22. Логінов О.В. Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки органів виконавчої влади: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / О. В. Логінов; Національна академія внутрішніх справ України. – К., 2005. – 19 с.
23. Дорош Л. Інформаційно-психологічна безпека особи, суспільства та держави: новітні виклики міжнародній безпеці / Л. Дорош // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2013. – Вип.25. – С.107-112.
24. Алямкін Р.В. Правове забезпечення національної інформаційної безпеки [Електронний ресурс] / Р. В. Алямкін, М. П. Федорін // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2013. – №4. – С.91-96. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzizvru_2013_4_19.pdf
25. Кудрявцева С.П. Міжнародна інформація: Навч. посібн. / С. П. Кудрявцева, В. В. Колос. – К.: Слово, 2005. – 400 с.

References

1. Oliynyk O.V. The state of information security in Ukraine / O.V. Oliynyk // Legal Bulletin. Air and space law. – 2014. - №2. - P.59-65.
2. Constitution of Ukraine / Information of the Verkhovna Rada. – 2014. - №11. - Art.143.
3. Popov S.V. Problems of Information Security of Ukraine [Electronic resource] / S.V. Popov, O.O. Boychenko // Law Forum. - 2011. - №1. - P.798-801. - Access mode: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2011_1_128.pdf
4. State Committee for Television and Radio submitted to the Government the draft Decree of the President of Ukraine

- “On the Doctrine of Information Security of Ukraine” / [Electronic document] Telekritika Information Portal. - Access mode: telekritika.ua ›law / 2014-11-20 / 100609
5. Oliynyk O.V. Administrative and Legal Foundations of Information Security / O.V. Oliynyk // European Perspectives. - 2012. - №4 (1). - P.59-65.
6. Karmich B.A. Information security: organizational and legal bases. Educ. manual / Kormich B.A. - K.: Condor, 2008. - 382 p.
7. State Committee for Television and Radio submitted to the Government for consideration the draft Decree of the President of Ukraine “On the Doctrine of Information Security of Ukraine” / [Electronic document] Telekritika Information Portal. - Access mode: telekritika.ua ›law / 2014-11-20 / 100609
8. Petryk V. Essence of information security of the state, society and person / V.Petryk // Law Journal. - 2009. - №5. - P.122-134.
9. Oliynyk O.V. The Positive and Negative Impacts of the Information Revolution on Ensuring the Information Security of the Person, Society, State / OV Oliynyk // Combating Organized Crime and Corruption (Theory and Practice). 2011. 25-26. - P.59-65.
10. Kisilevich-Chornoyvan O.M. Information security and international information security: the problem of definition of concepts / OM Kisilevich-Chornoyvan // Jurisprudence: theory and practice. - 2009. - №8. - P.11-18.
11. Alamkin R.V. Legal Support for National Information Security [Electronic resource] / R.V. Alyamkin, MP Fedorin // Scientific Notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine. - 2013. - №4. - P.91-96. - Access mode: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzizvru_2013_4_19.pdf
12. Alamkin R.V. Legal Support for National Information Security [Electronic resource] / R.V. Alyamkin, MP Fedorin // Scientific Notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine. - 2013. - №4. - P.91-96. - Access mode: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzizvru_2013_4_19.pdf
13. Kudryavtseva S.P. International Information: Educ. manual / SP Kudryavtseva, V.V. Kolos. - K.: Word, 2005. - 128 p.
14. Malik I. Birth of the Doctrine of Information Security of Ukraine / I. Malik // Ukrainian National Idea: Realities and Prospects for Development. - 2010. - Vip.22. - P.76-81.
15. Doctrine of Information Security of Ukraine // [Electronic Document] The Official Website of The Verkhovna Rada of Ukraine: Legislation. - Access mode: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=514%2F2009&p=1267772861313087>.
16. Law of Ukraine «On the basics of national security of Ukraine» // Amended by Law No. 3200-IV (3200-15) of 15.12.2005. WWW. - 2006. - №14. - Art.116.
17. Petryk V. The essence of information security of the state, society and person / V.Petryk // Law Journal. - 2009. - №5. - P.122-134.
18. Doctrine of Information Security of Ukraine // [Electronic Document] The Official Website of The Verkhovna Rada of Ukraine: Legislation. - Access mode: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=514%2F2009&p=1267772861313087>.
19. Kudryavtseva S.P. International Information: Educ. manual / S.P. Kudryavtseva, V.V. Ear. - K.: Word, 2005. - 400 p.
20. Alamkin R.V. Legal Support for National Information Security [Electronic resource] / R.V. Alyamkin, MP Fedorin // Scientific Notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine. - 2013. - №4. - P.91-96. - Access mode: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzizvru_2013_4_19.pdf
21. Law of Ukraine «On the basics of national security of Ukraine» // Amended by Law No. 3200-IV (3200-15) of 15.12.2005. WWW. - 2006. - №14. - Art.116.
22. Loginov O.V. Administrative and legal support of information security of executive authorities: Author's abstract. diss. ... Cand. lawyer. Sciences: 12.00.07 / OV Loginov; National Academy of Internal Affairs of Ukraine. - K., 2005. - 19 p.
23. Dorosh L. Information and psychological security of the individual, society and state: the newest challenges to international security / L. Dorosh // Ukrainian national idea: realities and prospects for development. - 2013. - Vip.25. - P.107-112.
24. Alamkin RV Legal Support for National Information Security [Electronic resource] / R.V. Alyamkin, MP Fedorin // Scientific Notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine. - 2013. - №4. - P.91-96. - Access mode: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzizvru_2013_4_19.pdf
25. Kudryavtseva S.P. International Information: Educ. manual / SP Kudryavtseva, V.V. Kolos. - K.: Word, 2005. - 400 p.